

COMISIA
EUROPEANĂ

ÎNALTUL REPREZENTANT AL
UNIUNII PENTRU AFACERI
EXTERNE ȘI POLITICA
DE SECURITATE

Bruxelles, 27.4.2016
JOIN(2016) 21 final

COMUNICARE COMUNĂ CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

O politică integrată a Uniunii Europene pentru regiunea arctică

COMUNICARE COMUNĂ CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

O politică integrată a Uniunii Europene pentru regiunea arctică

INTRODUCERE

O regiune arctică sigură, stabilă, durabilă și prosperă este importantă nu numai pentru regiunea însăși, ci și pentru Uniunea Europeană (UE) și pentru întreaga lume. UE are un interes strategic în a deține un rol-cheie în regiunea arctică.

Opt state au teritorii în regiunea arctică: Canada, Regatul Danemarcei¹, Finlanda, Islanda, Norvegia, Rusia, Suedia și Statele Unite ale Americii. Prin urmare, trei state membre ale UE sunt, de asemenea, state arctice, în timp ce Islanda și Norvegia sunt țări membre ale Spațiului Economic European². În regiunea arctică trăiesc mai multe popoare indigene³. Aceasta include, de asemenea, Oceanul Arctic și mările adiacente. Cu toate că statelor arctice le revine responsabilitatea principală pentru soluționarea problemelor care apar pe teritoriul lor, multe dintre aspectele care afectează regiunea arctică și care sunt prezentate în prezenta comunicare comună pot fi abordate într-un mod mai eficient prin cooperare la nivel regional sau multilateral. Acesta este motivul pentru care angajamentul UE este important.

Pe baza inițiativelor anterioare⁴, prezenta comunicare comună prezintă argumente în favoarea unei politici a UE care se axează pe promovarea **cooperării internaționale** ca răspuns la efectele **schimbărilor climatice** asupra mediului fragil al regiunii arctice, precum și pe promovarea și contribuția la **dezvoltarea durabilă**, în special în partea europeană a regiunii arctice.

În ultimii ani, rolul regiunii arctice în **domeniul schimbărilor climatice** a devenit mult mai important⁵. Rata încălzirii regiunii arctice este de aproape două ori mai mare decât rata medie globală. Întrucât, în trecut, s-a acordat aproape exclusiv atenție efectelor schimbărilor climatice în regiunea arctică, în ultima vreme a devenit din ce în ce mai evident că buclele de feedback au făcut ca regiunea arctică să devină un factor care contribuie la schimbările climatice. Înțelegerea acestor dinamici și sprijinirea dezvoltării unor strategii specifice pentru

¹ Din Regatul Danemarcei fac parte Danemarca, Groenlanda și Insulele Feroe.

² Islanda și Norvegia sunt, de asemenea, asociate la Programul-cadru pentru cercetare și inovare – Orizont 2020 al UE.

³ Populațiile saami și inuită sunt singurele populații indigene recunoscute la nivel național care trăiesc parțial pe teritoriul unor state membre ale UE. Groenlanda are o relație apropiată cu UE, întrucât face parte din țările și teritoriile de peste mări asociate la UE.

⁴ În special, (COM/2008/0763 final), [JOIN(2012) 19 final], [SWD(2012) 182 final] și [SWD(2012) 183 final].

⁵ Comunicarea Comisiei intitulată „O strategie a UE privind adaptarea la schimbările climatice” [COM(2013) 216 final] se referă în mod special la vulnerabilitatea deosebită a regiunii arctice la impactul schimbărilor climatice.

atenuarea și adaptarea la schimbările climatice în regiunea arctică se înscriu în eforturile mai ample depuse de UE în vederea combaterii schimbărilor climatice⁶.

Sunt necesare strategii de adaptare, pentru a ajuta populațiile regiunii arctice să răspundă provocărilor grave cu care se confruntă din cauza schimbărilor climatice. Politica UE privind regiunea arctică va reprezenta un element important al punerii în aplicare a acordului global la care s-a ajuns în decembrie 2015, în cadrul celei de a 21-a Conferințe a părților la Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, care stabilește un plan de acțiune global pentru a limita încălzirea globală la un nivel cu mult sub 2 °C. Pentru Uniunea Europeană, Acordul de la Paris reprezintă un acord ambițios, echilibrat, echitabil și obligatoriu din punct de vedere juridic, care marchează un moment de cotitură decisiv în direcția unei acțiuni cuprinzătoare și colective de combatere a schimbărilor climatice la nivel mondial. Atunci când va fi pus în aplicare, acordul de la Paris va accelera tranziția către o economie globală rezistentă la schimbările climatice și neutră din punct de vedere climatic.

Având în vedere rolul important al regiunii arctice, ca regulator al climei planetei și rezervor pentru poluarea pe distanțe lungi, UE are datoria de a proteja **mediul regiunii arctice** și de a consolida reziliența ecosistemului.

De asemenea, UE ar trebui să promoveze **dezvoltarea durabilă** în regiunea arctică, ținând seama atât de mijloacele tradiționale de subsistență ale persoanelor care trăiesc în regiune, cât și de impactul dezvoltării economice asupra mediului fragil al regiunii arctice. UE ar trebui să contribuie la consolidarea rezilienței economice, sociale și de mediu a societăților din regiunea arctică.

O serie de activități și decizii ale UE au un impact asupra evoluțiilor economice în regiunea arctică⁷. De exemplu, UE este unul dintre principalii consumatori de produse provenite din statele arctice, precum produsele din pește și energia⁸. Investițiile efectuate de întreprinderile europene pot contribui la promovarea dezvoltării durabile în regiune, acestea putând fi sprijinite de fondurile structurale și de investiții europene (fondurile ESI) și de inițiative în cadrul planului de investiții pentru Europa. Într-un raport recent s-a estimat că, numai în regiunea Mării Barents, oportunitățile de investiții se ridicau la 140 de miliarde EUR⁹. Strategiile regionale de „specializare inteligentă”, în combinație cu finanțarea din partea UE, pot contribui la dezvoltarea unor modele locale de creștere durabilă și la crearea de locuri de muncă în zona europeană a regiunii arctice, cu beneficii potențiale în întreaga UE. Viitoarea președinție finlandeză a Consiliului Arcticii (2017-2019) va fi o ocazie pentru a include unele idei și inițiative europene în activitatea Consiliului Arcticii.

⁶ În conformitate cu cadrul UE privind clima și energia pentru 2030, adoptat de șefii de stat și de guvern în cadrul Consiliului European din 23 și 24 octombrie 2014 (EUCO 169/14).

⁷ Raportul intitulat „Evaluarea amprentei ecologice a UE în Arctica și a eficacității politicilor UE, Berlin, 2010 (http://arctic-footprint.eu/sites/default/files/AFPA_Final_Report.pdf).

⁸ 24 % din produsele din pește importate în UE în 2014 au provenit din Norvegia, mai precis 1,5 milioane de tone, în valoare de 4,8 miliarde EUR. (sursa: Eurostat/EUMOFA). O treime din importurile de petrol ale UE și două treimi din importurile de gaze provin din Norvegia și Rusia (sursa: Eurostat).

⁹ O viziune strategică privind regiunea Mării Nordului, Paavo Lipponen, mai 2015.

În ultimii ani, regiunea arctică a dobândit o mai mare vizibilitate în **relațiile internaționale**, datorită creșterii importanței sale economice, sociale și de mediu, precum și a importanței sale strategice. UE contribuie deja în mod semnificativ la activitățile de cercetare, observare prin satelit și dezvoltare regională ale regiunii arctice, precum și la activitatea Consiliului Arcticii¹⁰, în cadrul căruia țări situate în afara regiunii arctice precum China, India, Japonia, Republica Coreea și Singapore au în prezent statutul de observator.

În timp ce schimbările care afectează regiunea arctică aduc oportunități pentru comunitățile locale, acestea sunt, de asemenea, potențiali factori de creștere a tensiunilor în regiune, de exemplu prin concurența pentru resurse și intensificarea activității economice. Cadrele juridice internaționale, cum ar fi Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării (*United Nations Convention on the Law of the Sea - UNCLOS*) și Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, acoperă și regiunea arctică. În prezent, este mai important decât oricând să se asigure că regiunea arctică rămâne o zonă de pace, prosperitate și cooperare internațională constructivă.

Oceanele lumii sunt resurse importante, dar sunt supuse unei presiuni tot mai mari și riscă să se deterioreze și mai mult, dacă creșterea activității nu este gestionată în mod corespunzător. În acest context, UE urmărește să realizeze progrese în ceea ce privește agenda privind guvernanta oceanelor. Necesitatea unui cadru solid pentru o bună administrare este deosebit de acută în regiunea arctică: porțiuni extinse ale zonelor de mare liberă aflate în afara jurisdicției naționale nu sunt, în prezent, reglementate prin dispoziții specifice privind gestionarea activităților economice și nu există suficiente date științifice cu privire la bazinele maritime. Prin urmare, mai sunt încă multe de făcut pentru protejarea mării libere din regiunea arctică, având în vedere schimbările climatice și creșterea activității umane în regiune.

În acest context, o serie de state membre au elaborat, în ultimii ani, cadre de politică națională privind regiunea arctică¹¹. În 2014, Consiliul și Parlamentul European au invitat Comisia și Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate să dezvolte o politică integrată privind chestiunile legate de regiunea arctică și să dezvolte un cadru mai coerent pentru acțiunile UE și programele de finanțare. Ca răspuns, s-a propus o politică integrată a UE privind regiunea arctică, în trei domenii prioritare:

¹⁰ Trei state membre ale UE (Finlanda, Regatul Danemarcei și Suedia) sunt membri cu drepturi depline ai Consiliului Arcticii, șapte state membre ale UE (Franța, Germania, Italia, Țările de Jos, Polonia, Spania și Regatul Unit) au statut de observator în cadrul Consiliului Arcticii.

¹¹ Regatul Danemarcei, Finlanda, Germania, Italia, Polonia, Suedia și Regatul Unit. Țările de Jos, Franța și Spania elaborează, în 2016, documente de politică privind regiunea arctică sau regiunea polară. Printre țările terțe care au elaborat o strategie sau un document de politică privind regiunea arctică se numără Canada, Islanda, India, Japonia, Norvegia, Federația Rusă și Statele Unite ale Americii.

1. schimbările climatice și protejarea mediului arctic;
2. dezvoltarea durabilă a regiunii arctice și a zonelor din jurul acesteia;
3. cooperarea internațională privind chestiunile legate de regiunea arctică.

UE ar trebui să acorde o atenție specială cercetării, științei și inovării, acestea urmând să joace un rol esențial în toate cele trei domenii prioritare. Acțiunile întreprinse în domeniile prioritare ar trebui să contribuie la punerea în aplicare a Agendei 2030 și să fie în conformitate cu cele 17 obiective de dezvoltare durabilă adoptate de Organizația Națiunilor Unite în septembrie 2015.

1. COMBATEREA SCHIMBĂRILOR CLIMATICE ȘI PROTEJAREA MEDIULUI ARCTIC

Problematica

Schimbările climatice reprezintă un risc semnificativ. Efectele lor sunt vizibile în regiunea arctică: nivelul banchizei, în perioada de vară, s-a redus cu peste 40 %, din 1979¹². Ecosistemele fragile ale regiunii arctice sunt amenințate, iar mijloacele de subsistență ale populațiilor indigene sunt afectate în mod direct de schimbările climatice. În această regiune, care este una dintre cele mai reci regiuni din lume, dezghețarea permafrostului provoacă tasarea terenurilor, fapt care duce la dispariția habitatelor și deteriorarea infrastructurii, valoarea estimată a pierderilor potențiale fiind de sute de miliarde de euro¹³. Creșterea temperaturii contribuie la topirea calotei glaciare a Groenlandei, ceea ce duce la creșterea nivelului mării, și joacă un rol important în schimbarea graficelor de precipitații în emisfera nordică.

Gestionarea acestor evoluții necesită o cooperare mai strânsă și mai integrată în ceea ce privește adaptarea la schimbările climatice în regiunea arctică, precum și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră.

Conform celui de Al cincilea raport de evaluare al Grupului interguvernamental privind schimbările climatice, temperaturile permafrostului au crescut în majoritatea regiunilor, de la începutul anilor 1980¹⁴. Gazele cu efect de seră se degajă din permafrost și pătrund în

¹² De exemplu: <http://climate.nasa.gov/vital-signs/arctic-sea-ice/>

¹³ De exemplu, ca urmare a următorilor factori: reducerea grosimii și a dimensiunilor calotei glaciare, condiții meteorologice mai puțin previzibile, furtuni puternice, creșterea nivelului mării, fluctuații ale procesului sezonier de topire a gheții/înghețare a râurilor și lacurilor, modificări ale tipului de zăpadă și ale perioadelor în care există zăpadă, extinderea zonelor acoperite cu arbuști, dezghețarea permafrostului și eroziunea cauzată de furtuni, care, la rândul lor, duc la importante pierderi de teren în anumite regiuni, astfel încât, în unele zone costiere, comunități întregi trebuie să fie mutate.

¹⁴ Până la sfârșitul secolului al 21-lea, zona de permafrost de suprafață ar putea scădea cu 37-81%.

atmosferă într-un ritm tot mai accelerat. Prin dezghețarea permafrostului se poate elibera o cantitate de dioxid de carbon și metan care este de câteva ori mai mare decât cantitatea actuală a emisiilor anuale de gaze cu efect de seră provenite din surse antropice, precum utilizarea combustibililor fosili. Acest lucru ar putea schimba nu numai clima regiunii arctice, ci și clima planetei.

Regiunea arctică găzduiește câteva ecosisteme sensibile, care, la rândul lor, adăpostesc multe specii endemice. Mai mult de jumătate din zonele umede din lume, care prezintă o importanță crucială pentru purificarea apei, controlul inundațiilor și stabilitatea țărmului, sunt situate în regiunile arctică și subarctică. Ecosistemele marine din regiunea arctică sunt esențiale pentru activitatea de pescuit, având în vedere rolul pe care peștele îl deține la baza unor importante lanțuri alimentare. Aceste ecosisteme nu sunt afectate numai de schimbările climatice, ci și de poluare și speciile alogene invazive. Conservarea biodiversității și viabilitatea ecosistemelor din regiunea arctică vor rămâne o provocare la nivel mondial.

Măsuri de politică

1.1 Cercetare

O mai bună înțelegere a evoluțiilor din regiune este esențială pentru a putea răspunde provocărilor și, din acest motiv, UE are o contribuție majoră la **cercetarea privind regiunea arctică**. În ultimele decenii s-au depus eforturi în cadrul programelor de observare și monitorizare a regiunii arctice, precum și în cadrul a numeroase proiecte de cercetare, însă, cu toate acestea, înțelegerea sistemelor regiunii arctice, a funcțiilor lor și găsirea unor posibile răspunsuri la diferenții factori de risc continuă să fie în mare parte nesoluționate.

Se așteaptă ca UE să își mențină nivelurile actuale de finanțare pentru cercetarea privind regiunea arctică (aproximativ 200 de milioane EUR în ultimii zece ani) în cadrul programului Orizont 2020 (2014-2020). Uniunea Europeană a angajat deja, **în cadrul programului de lucru pentru perioada 2016-2017, suma de 40 de milioane EUR**, pentru activități de cercetare a regiunii arctice. Acest program se va concentra pe un sistem integrat de observare, care analizează impactul schimbărilor din regiunea arctică asupra condițiilor meteorologice și climatice din emisfera nordică, precum și pe efectele schimbărilor climatice asupra permafrostului din regiunea arctică și consecințele socioeconomice ale acestora. În plus, fondurile structurale și de investiții europene (fondurile ESI) oferă, de asemenea, finanțare pentru activitățile de cercetare și inovare în domeniul schimbărilor climatice și al mediului în regiunea arctică.

Un element central al activităților de cercetare ale UE privind regiunea arctică va fi **inițiativa UE-PolarNet**, care sprijină un consorțiu european de expertiză și infrastructură dedicat cercetării polare, în vederea unei mai bune asimilări a capacităților operaționale și științifice ale Europei în regiunile polare. 22 de instituții de cercetare europene vor elabora și pune în aplicare un program de cercetare polară europeană integrată, în cadrul inițiativei UE-PolarNet. Proiectul implică, de asemenea, colaborarea cu organizații de cercetare din Canada, Rusia și SUA.

Activitățile de cercetare ale UE privind schimbările climatice în regiunea arctică vor fi, de asemenea, sprijinite de **programele spațiale ale UE**. Infrastructura și serviciile operaționale din cadrul programului Copernicus vor contribui la activitățile de cercetare privind regiunea arctică, inclusiv la activitățile de monitorizare a condițiilor meteorologice, a variabilelor climatice și a grosimii gheții, precum și la o mai bună modelare a oceanelor. În plus, Comisia Europeană va sprijini punerea în aplicare a Sistemului integrat de observare a Pământului în regiunea arctică Svalbard - o infrastructură de cercetare multidisciplinară și multinațională, distribuită geografic în regiunea Svalbard, care va contribui la monitorizarea, în viitor, a întregii regiuni arctice.

UE ar trebui să continue să promoveze și să faciliteze cooperarea internațională eficace în domeniul științific prin sprijinirea **accesului transnațional la infrastructura de cercetare și la resursele de date deschise** pentru îmbunătățirea legăturilor politice și economice și menținerea unor relații bune cu țările importante din regiune. În plus, UE ar trebui să continue să sprijine lucrările Grupului de înalți funcționari¹⁵ privind infrastructurile de cercetare internaționale.

În fine, UE contribuie, prin intermediul programului Orizont 2020, la inițiative de observare a întregii regiuni arctice, cum ar fi cele promovate de Consiliul Arcticii, printre care se numără Rețelele de observare pe termen lung a Arcticii (*Sustaining Arctic Observing Networks – SAON*)¹⁶ sau Inițiativa privind regiunile reci a Grupului pentru observarea Pământului (GEO)¹⁷, în vederea pregătirii, prin intermediul activităților de cercetare, a instituirii unor sisteme operaționale pe termen lung.

1.2 Strategii de atenuare a schimbărilor climatice și de adaptare la acestea

Ca răspuns la provocarea pe care o reprezintă schimbările climatice în regiunea arctică, obiectivul UE este în concordanță cu Acordul de la Paris și vizează **limitarea creșterea temperaturii medii la nivel global** la un nivel cu mult sub 2 °C și depunerea de eforturi pentru a limita creșterea temperaturii la 1,5°C. UE s-a angajat deja să își reducă volumul total al emisiilor de gaze cu efect de seră cu 40 % până în 2030 și cu 80 % până în 2050, comparativ cu nivelurile din 1990. Obiectivul pentru anul 2030 va fi atins prin punerea în aplicare a contribuțiilor preconizate ale UE stabilite la nivel național în conformitate cu Acordul de la Paris. UE s-a angajat, de asemenea, să aloce 20 % din bugetul UE pentru obiective legate de schimbările climatice.

¹⁵ Grupul Carnegie al consilierilor științifici, înființat sub auspiciile G8 + 5, a instituit un Grup de înalți funcționari (*Group of Senior Officials - GSO*) privind infrastructurile de cercetare la nivel mondial, al cărui rol este să ajungă la o înțelegere comună asupra unor chestiuni precum guvernarea, finanțarea și gestionarea infrastructurilor de cercetare de mari dimensiuni. Comisia Europeană este membră a grupului GSO.

¹⁶ Rețelele de observare pe termen lung a Arcticii: <http://www.arcticobserving.org/>

¹⁷ <https://www.earthobservations.org/index.php>

Întrucât schimbările climatice reprezintă o provocare pentru regiunea din jurul Cercului Polar, UE este pregătită să colaboreze cu statele din regiunea arctică, cu populațiile indigene și forurile regionale și multilaterale relevante din regiunea arctică, pentru a face schimb de experiență, competențe și informații privind **schimbările climatice, impactul, adaptarea și reziliența**, în vederea elaborării unei agende ambițioase de adaptare la schimbările climatice pentru regiunea arctică.

UE ar trebui să colaboreze cu regiunile arctice pentru elaborarea de măsuri corespunzătoare de adaptare și atenuare, care să țină seama de circumstanțele locale și de caracterul specific al acestor regiuni. Acest lucru poate fi realizat în special prin intermediul **fondurilor structurale și de investiții europene (fondurile ESI)¹⁸**, care integrează combaterea schimbărilor climatice.

Pe lângă angajamentele asumate privind reducerea emisiilor de CO₂ pentru 2030 și 2050, UE ar trebui **să contribuie la eforturile internaționale de limitare a emisiilor de poluanți cu ciclu de viață scurt cu efect nociv asupra climei, cum ar fi negrul de fum și metanul**, care accelerează și mai mult schimbările climatice în regiunea arctică. Negrul de fum provine din funingine și are un impact de 1 500 de ori mai puternic decât CO₂, contribuind la creșterea vitezei de topire a gheții și a zăpezii. Metanul, un alt tip de gaz cu efect de seră, are un impact de 20 de ori mai puternic decât CO₂; se estimează că în permafrostul din regiunea arctică sunt stocate cantități mari de metan. Instrumentele prin care UE ar putea restricționa emisiile sunt: Convenția asupra poluării atmosferice transfrontaliere pe distanțe lungi - CLRTAP (Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite - UNECE a CLRTAP); Protocolul de la Göteborg revizuit, Propunerea Comisiei referitoare la pachetul privind calitatea aerului; Coaliția pentru climă și aer nepoluat; și asumarea unor angajamente privind unele inițiative ale Consiliului Arcticii, cum ar fi Grupul operativ privind negrul de fum și metanul.

1.3 Protecția mediului

Obiectivul UE este de a proteja, de a conserva și de a îmbunătăți mediul, inclusiv în regiunea arctică extinsă, pentru generațiile actuale și viitoare. UE ar trebui să continue să se implice în **acordurile multilaterale în domeniul mediului** care au, de asemenea, o relevanță deosebită pentru zona arctică, și să încurajeze punerea lor în aplicare¹⁹. UE ar trebui să încurajeze respectarea deplină a dispozițiilor UNCLOS, care este considerată a ține de dreptul internațional cutumiar, inclusiv obligația de a proteja și a conserva mediul marin.

¹⁸ 25% din fondurile ESI (2014-2020) sunt alocate sprijinirii obiectivelor legate de combaterea schimbărilor climatice.

¹⁹ Printre acestea se numără Convenția privind diversitatea biologică, Convenția privind comerțul internațional cu specii ale faunei și florei sălbatice pe cale de dispariție, Convenția privind conservarea speciilor migratoare de animale sălbatice, Acordul privind conservarea păsărilor de apă migratoare african-eurasiatice, Convenția de la Berna, Convenția Internațională privind Reglementarea Vânării Balenelor, Convenția de la Stockholm privind poluanții organici persistenți și Convenția privind protecția mediului marin al Atlanticului de Nord-Est (Convenția OSPAR).

UE ar trebui, de asemenea, să colaboreze cu partenerii săi pentru a **promova un nivel ridicat de protecție a biodiversității**, în vederea stopării pierderii biodiversității și a atingerii obiectivelor globale privind biodiversitatea pentru 2020. UE ar trebui să **promoveze crearea de zone marine protejate** în regiunea arctică, întrucât aceste zone sunt un element important în cadrul eforturilor de conservare a biodiversității. De asemenea, UE ar trebui să colaboreze cu statele din regiunea arctică și cu alți parteneri internaționali pentru a elabora, în temeiul UNCLOS, un instrument pentru conservarea și utilizarea durabilă a biodiversității marine în zonele din afara jurisdicțiilor naționale.

Locuitorii regiunii arctice sunt din ce în ce mai afectați de nivelurile ridicate ale **poluanților și metalelor grele** care ajung în rețeaua trofică a regiunii arctice²⁰. UE ar trebui să continue să sprijine eforturile depuse la nivel internațional pentru a interzice sau a elimina, de acum până în 2020, utilizarea poluanților organici persistenti în mediu²¹. Punerea în aplicare efectivă a Convenției de la Stockholm de către toate statele din regiunea arctică va fi importantă în acest sens. UE ar trebui să încurajeze ratificarea rapidă a Convenției de la Minamata în vederea prevenirii și a reducerii emisiilor de mercur. Ținând seama de legislația sa cuprinzătoare în domeniul deșeurilor, UE ar putea face schimb de experiență și de cele mai bune practici privind economia circulară cu statele din regiunea arctică.

În ceea ce privește riscul asociat **speciilor alogene invazive**, acțiunile ar trebui să includă atât măsuri voluntare, precum cele propuse în Orientările privind controlul și gestionarea murdăririi suprafețelor navelor prin depuneri de materie organică („biofouling”), elaborate de Organizația Maritimă Internațională, cât și măsuri obligatorii. Acțiunile ar putea să se bazeze pe experiența acumulată la nivelul UE și al statelor sale membre în ceea ce privește gestionarea anumitor căi, inclusiv pe măsurile stabilite în cadrul Convenției internaționale pentru controlul și gestionarea apelor uzate și a sedimentelor navelor, convenție adoptată în 2004. În consecință, UE ar trebui să ia toate măsurile necesare pentru a încuraja toate părțile semnatare să ratifice această convenție.

UE ar trebui să se angajeze să coopereze îndeaproape cu statele membre, cu Convenția OSPAR și cu alte părți interesate privind **activitățile petroliere și gaziere**, pentru a promova adoptarea celor mai înalte standarde în materie de prevenire a accidentelor majore și de control al mediului. UE ar trebui să fie pregătită să împărtășească cele mai bune practici în materie de reglementare²² și tehnologie cu partenerii internaționali pentru a sprijini siguranța și protecția mediului în această regiune. UE ar trebui, prin urmare, să salute semnarea, de către Consiliul Arcticii, a Acordului de cooperare privind poluarea mărilor cu petrol, gradul de pregătire și răspunsul în regiunea arctică.

²⁰ A se vedea, de exemplu, evaluarea din 2009 a Programului de monitorizare și evaluare a regiunii arctice (*Arctic Monitoring and Assessment Programme - AMAP*): Sănătatea umană în Arctica, <http://www.amap.no/documents/doc/amap-assessment-2009-human-health-in-the-arctic/98>

²¹ Poluanții organici deosebit de persistenti, substanțele foarte persistente și foarte bioacumulative, precum și substanțele persistente, bioacumulative și toxice.

²² Precum Directiva privind siguranța activităților offshore (2013/30/UE).

2. DEZVOLTAREA DURABILĂ ÎN REGIUNEA ARCTICĂ ȘI ÎN JURUL ACESTEIA

Problematica

Dezvoltarea economică durabilă se confruntă cu provocări specifice în regiunea arctică. În comparație cu alte regiuni din Europa, partea europeană a regiunii arctice are un număr mic de locuitori, răspândiți pe o suprafață largă, și se caracterizează printr-o lipsă a legăturilor de transport rutier și feroviar sau a conexiunilor de zbor est-vest. Regiunea arctică în sens mai larg este bogată în resurse naturale precum peștele, minereurile, petrolul și gazele naturale²³. Dată fiind lipsa de comunicații terestre, infrastructura spațială are un rol din ce în ce mai important în conectarea oamenilor și a întreprinderilor, precum și în satisfacerea nevoilor în materie de educație, sănătate, cunoștințe lingvistice și cultură ale comunităților din regiunea arctică.

Partea europeană a regiunii arctice are, de asemenea, un potențial semnificativ de a sprijini creșterea economică din restul Europei. Cu toate acestea, întrucât UE nu dispune în prezent de o conexiune nord-sud completă, aceasta ar putea explora avantajele consolidării legăturilor cu regiunea arctică prin intermediul rețelelor transeuropene, de exemplu din Finlanda spre Norvegia, oferind acces la Oceanul Arctic.

Prin intermediul statelor sale membre și al legăturile strânse cu Islanda și Norvegia (care sunt membre ale Spațiului Economic European), precum și cu Groenlanda²⁴, UE poate juca un rol important în procesul de definire a dezvoltării viitoare a părții europene a regiunii arctice prin aplicarea normelor relevante ale UE privind SEE²⁵ și punerea în aplicare a instrumentelor financiare. Cooperarea dintre țări și regiuni în zona europeană a regiunii arctice a fost satisfăcătoare, de exemplu în contextul Consiliului euro-arctic al Mării Barents și al cadrului de politică privind Dimensiunea nordică.

Politica de coeziune a UE sprijină investițiile și consolidarea capacităților în zona europeană a regiunii arctice, acordându-se o atenție deosebită cercetării și inovării, competitivității IMM-urilor și sprijinirii tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon²⁶. Alte surse importante de finanțare a proiectelor din regiune sunt programele de cooperare teritorială ale UE, cum ar fi: Programul Interreg Nord; Programul Botnia-Atlantica; Programul pentru regiunea Mării Baltice; și Programul privind periferia nordică și regiunea arctică, precum și programele de cooperare transfrontalieră Karelia și Kolarctic, în cadrul Instrumentului european de vecinătate. UE ar trebui să acționeze pentru consolidarea

²³ Un studiu efectuat în 2008 de US Geological Survey estimează că în zona situată la nord de Cercul Arctic se află aproximativ 13 % din resursele mondiale de petrol care nu au fost descoperite și care sunt recuperabile din punct de vedere tehnic, precum și 30 % din resursele mondiale nedescoperite de gaze naturale.

²⁴ Groenlanda nu face parte din Uniunea Europeană. Relațiile de lungă durată cu Groenlanda au fost confirmate prin semnarea, în 2015, de către Uniunea Europeană, pe de o parte, și Guvernul Groenlandei și Guvernului Danemarcei, pe de altă parte, a Declarației comune privind relațiile dintre Uniunea Europeană și Groenlanda.

²⁵ În conformitate cu articolul 102 alineatul (1) din Acordul privind SEE.

²⁶ Pentru perioada 2014-2020, s-a alocat o sumă de peste 1 miliard EUR pentru investiții în nordul Finlandei și Suediei, în cadrul obiectivului privind investițiile pentru locuri de muncă și creștere economică. Această sumă va fi completată de cofinanțare publică și privată națională.

colaborării, a sinergiilor și a complementarității între aceste programe și alte surse de finanțare din regiune. Până în prezent, proiectele de infrastructură s-au dovedit a fi dificil de pus în aplicare, iar autoritățile naționale și regionale au indicat în mod clar că este nevoie de o finanțare mai coordonată și mai eficace din partea UE în acest domeniu²⁷.

Clima din regiunea arctică oferă, de asemenea, condiții ideale de inovare pentru tehnologiile și serviciile adaptate climei reci. Condițiile climatice aspre și mediul fragil necesită tehnologii și know-how specializate, care să respecte standarde de mediu ridicate. Ar putea fi dezvoltate în continuare oportunitățile oferite de „economia verde”, cum ar fi sistemele de energie durabilă provenită din surse multiple, ecoturismul și producția alimentară cu emisii reduse. Comisia Europeană va contribui la monitorizarea eventualelor oportunități de desfășurare a unor activități economice sustenabile, inclusiv în sectoarele „economiei albastre”, cum ar fi acvacultura, pescuitul, energia *offshore* provenită din surse regenerabile, turismul maritim și biotehnologia marină. Se preconizează o creștere a sectorului energetic, cu mari diferențe la nivelul acestei vaste regiuni; acest sector poate include energia eoliană pe uscat și în larg, energia oceanelor, energia geotermală și hidroelectrică.

Măsuri de politică

2.1 Sprijinirea inovării sustenabile

UE ar trebui să sprijine **dezvoltarea tehnologiilor inovatoare** în regiunea arctică. Aceste tehnologii ar putea fi aplicate unei game largi de activități precum dezvoltarea unor materiale avansate, care să poată fi utilizate în condițiile extreme ale iernilor arctice, și ar putea stimula investițiile în soluții legate de eficiența energetică și energia provenită din surse regenerabile. Aceste tehnologii au potențialul de a aduce beneficii economice și sociale ample în regiunea arctică și în afara acesteia. În plus față de programul Orizont 2020, programele ESI oferă finanțare pentru activitățile de cercetare și inovare în partea europeană a regiunii arctice.

Comisia Europeană va analiza modul în care programul Orizont 2020 ar putea accelera integrarea rezultatelor cercetării în tehnologii și servicii cu potențial comercial, adaptate climei reci. Aceste rezultate ar trebui să țină cont de evaluările sustenabilității proceselor și tehnologiilor, pentru a asigura protecția socială și a mediului, și ar putea contribui la dezvoltarea unor „standarde pentru regiunea arctică”. Crearea unor legături strânse între cercetare, știință și tehnologie, în paralel cu luarea în considerare a cunoștințelor tradiționale, va garanta, de asemenea, că dezvoltarea va fi continuată într-un mod sustenabil.

În cadrul programului Orizont 2020, programul InnovFin²⁸, în special inițiativa „Finanțare pentru inovatori” susținută de Grupul Băncii Europene de Investiții și Comisia Europeană, poate facilita accesul pe piață al proiectelor de cercetare și inovare referitoare la regiunea

²⁷ http://ec.europa.eu/dgs/maritimeaffairs_fisheries/consultations/arctic-eu-funding/doc/results_en.pdf.

²⁸ Programul InnovFin constă într-o serie de instrumente financiare și servicii de consultanță. Acesta acoperă întregul lanț valoric al cercetării și inovării pentru a sprijini investițiile întreprinderilor, de la cele mai mici la cele mai mari. Informații suplimentare: <http://www.eib.org/products/blending/innovfin/>.

arctică²⁹. InnovFin constă într-o serie de instrumente financiare și servicii de consiliere integrate și complementare, care acoperă întregul lanț valoric al cercetării și inovării, menite să sprijine investițiile întreprinderilor, de la cele mai mici la cele mai mari.

În fine, numeroase întreprinderi, în special întreprinderi mici și mijlocii, situate în extremitatea nordică a UE beneficiază de pe urma modelelor de afaceri și a tehnologiilor inovatoare, cum ar fi tehnologia informației, prelucrarea datelor și servicii de date, proiectarea industrială, economia colaborativă și economia circulară. **Asigurarea accesului efectiv la piața unică** este deseori esențială pentru ca aceste inovații să depășească stadiul de dezvoltare pentru a ajunge pe piață. Comisia va depune, prin urmare, eforturi speciale pentru a promova condițiile necesare inovării și oportunitățile de afaceri în regiunea arctică în cadrul punerii în aplicare a strategiilor privind piața unică digitală³⁰ și al modernizării pieței unice³¹. Rețeaua întreprinderilor europene a înregistrat succese deosebite în ceea ce privește activitățile de consiliere a IMM-urilor la cererea acestora, activități care sunt determinate de o cerere ridicată în regiune. Comisia va continua să sprijine aceste activități.

2.2 Forumul părților interesate privind regiunea arctică europeană

Consultările Comisiei și ale Serviciului European de Acțiune Externă sugerează că regiunea arctică europeană este afectată de un nivel scăzut al investițiilor. Comisia a recunoscut necesitatea unei cooperări strânse cu autoritățile naționale, regionale și locale din regiunea arctică europeană, motiv pentru care va înființa un forum al părților interesate privind regiunea arctică europeană, cu scopul de a consolida colaborarea și coordonarea între diferitele programe de finanțare ale UE.

Acest forum temporar ar trebui să reunească instituțiile UE, statele membre, precum și autoritățile regionale și locale pentru a contribui la identificarea **principalelor priorități în materie de investiții și cercetare** care pot beneficia de fonduri ale UE în regiune. La acest proces vor putea participa, de asemenea, Islanda și Norvegia, în temeiul Acordului privind Spațiul Economic European, precum și Groenlanda, în temeiul Declarației comune UE-Groenlanda. Lucrările acestui forum, care va fi prezidat de Comisia Europeană, sunt planificate a fi finalizate înainte de sfârșitul anului 2017.

În paralel cu acest forum, se va desfășura, în cadrul Programului Interreg privind periferia nordică și regiunea arctică, o activitate-pilot menită să ducă la crearea unei **rețele a autorităților de management și a părților interesate** implicate în diferite programe de dezvoltare regională, în partea europeană a regiunii arctice. Această rețea va facilita schimbul de informații, va planifica și va coordona cererile de propuneri și va monitoriza impactul programelor asupra regiunii. Noua rețea colaborativă va fi, de asemenea, deschisă participării instrumentelor de finanțare naționale și internaționale relevante. Pornind de la activitățile și experiența cuprinzătoare dobândită în cadrul programelor, rețeaua contribuie la eforturile

²⁹ De exemplu, facilitatea de testare a autovehiculelor pe timp de iarnă, în cadrul proiectului „The Arctic Arc”, este deja finanțată de programul Innovfin (<http://spga.eu/>).

³⁰ COM(2015) 192 final.

³¹ COM(2015) 550 final.

depuse de participanții la Forumul părților interesate pentru identificarea priorităților în materie de cercetare și investiții.

Pentru a consolida rezultatele Forumului și ale rețelei după 2017, Comisia va finanța și va facilita organizarea, în regiunea arctică europeană, a unei **conferințe anuale a părților interesate privind regiunea arctică**, în scopul consolidării colaborării și al creării de rețele între părțile interesate, pentru a îmbunătăți consolidarea capacităților, dezvoltarea de proiecte internaționale și sensibilizarea cu privire la sursele de finanțare.

2.3 Investiții

Planul de investiții pentru Europa este operațional și ar putea fi utilizat pentru sprijinirea proiectelor de infrastructură în partea europeană a regiunii arctice, inclusiv în Groenlanda. Prin intermediul acestui instrument și al operațiunilor de împrumut existente, Banca Europeană de Investiții (BEI) ar putea contribui nu numai la finanțarea unor proiecte de îmbunătățire a conexiunilor de transport terestre, aeriene și maritime, ci și la finanțarea unor proiecte privind telecomunicațiile, eficiența energetică și tehnologiile cu emisii reduse de carbon. În conformitate cu mandatul său, BEI ar putea să investească în proiecte transfrontaliere între Suedia, Finlanda, Regatul Danemarcei, Norvegia și Islanda, care au un potențial de dezvoltare considerabil.

Pregătirea acestor proiecte ar putea fi facilitată, de asemenea, prin implicarea Platformei europene de consiliere în materie de investiții și a Portalului european pentru proiecte de investiții. Acest lucru ar putea contribui la atragerea de noi surse de finanțare prin maximizarea implicării sectorului privat și prin completarea fondurilor structurale și de investiții europene. Ar putea fi dezvoltate platforme specifice care să reunească diferiți investitori în regiunea arctică. Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare a fost, de asemenea, un investitor important în regiunea arctică.

Politica integrată a UE privind regiunea arctică este, prin urmare, în concordanță cu Planul de investiții pentru Europa, care oferă o serie de modalități de încurajare a investițiilor în regiunea arctică în beneficiul cetățenilor și al întreprinderilor situate de ambele părți ale cercului polar arctic.

În ceea ce privește **legăturile de transport**, partea de nord a Finlandei, Suediei și Norvegiei face parte din rețeaua transeuropeană de transport (TEN-T). Rețeaua facilitează investițiile în scopul optimizării beneficiilor rețelei. Aceasta se concentrează pe secțiunile transfrontaliere și eliminarea blocajelor, și promovează modalitățile de transport durabile. Lulea, Kemi, Oulu, Narvik și Hammerfest au fost definite ca porturi TEN-T. Acestea formează legături importante între transportul maritim și terestru.

În vederea îmbunătățirii transferului modal și a capacității de transport feroviar între Narvik, Coridorul Botnic și sudul Scandinaviei, unele lucrări și studii au beneficiat de cofinanțare din partea UE.

Crearea unei combinații optime și durabile între diferitele modalități de transport - atât pe distanțe lungi, cât și pe distanțe scurte, trafic de pasageri și de marfă - ar trebui să fie

rezultatul unei cooperări între instituțiile UE, statele membre, țările terțe și sectorul industrial. Pentru a obține o utilizare optimă a rețelei, ar trebui, de asemenea, să se ia în considerare definirea unei strategii de finanțare coordonate.

2.4 Tehnologia spațială

Având în vedere vasta sa suprafață și numărul scăzut de locuitori, regiunea arctică poate beneficia considerabil de pe urma serviciilor spațiale. Cu toate acestea, regiunea arctică necesită soluții specifice, deoarece nu este acoperită de sateliți geostaționari.

Programul Copernicus oferă deja servicii de supraveghere și monitorizare prin intermediul sateliților cu orbită polară, contribuind astfel la satisfacerea unor nevoi importante în materie de mediu, siguranță și securitate. Odată implementat, sistemul european de navigație globală prin satelit (Galileo) va acoperi regiunea arctică, oferind capacități de navigație sigură și fiabilă pentru aplicații terestre, aeriene și maritime. Cu toate acestea, nevoile în materie de telecomunicații nu pot fi satisfăcute în mod adecvat de actualii sateliți, care au în principal orbite ecuatoriale. Comisia va analiza posibilitatea includerii unei soluții adecvate pentru regiunea arctică într-o eventuală propunere privind acordarea de sprijin pentru următoarea generație de comunicații guvernamentale prin satelit, în contextul viitoarei strategii spațiale sau al viitorului plan de acțiune european în domeniul apărării. UE va promova, de asemenea, un sistem integrat de monitorizare pan-arctică prin intermediul Inițiativei privind regiunile reci a Grupului pentru observarea Pământului (GEO), considerat a fi un instrument esențial pentru studierea, efectuarea de previziuni și evaluarea schimbărilor care contribuie la dezvoltarea durabilă a regiunii.

2.5 Activități maritime în condiții de siguranță și securitate

Având în vedere creșterea traficului navelor maritime în regiunea arctică, inclusiv a traficului navelor care arborează pavilioane ale statelor membre ale UE, UE ar trebui să contribuie la **creșterea siguranței navigației în regiunea arctică** prin tehnologii inovatoare și dezvoltarea unor instrumente de monitorizare a evoluției spațiale și temporale a activităților maritime în creștere în regiunea arctică; aceste informații sunt esențiale pentru evaluarea riscurilor aferente și luarea unor decizii mai bune cu privire la posibilele măsuri de reducere a acestor riscuri. Ca un prim răspuns, Comisia Europeană va lansa o cerere de propuneri în 2016, în cadrul programului Orizont 2020, care va pregăti crearea unei rețele pentru Arctica și Oceanul Atlantic care să abordeze amenințările la adresa securității maritime asociate cu deschiderea Pasajului de Nord-Est³². De asemenea, UE ar trebui să sprijine eforturile internaționale de punere în aplicare a Codului Polar Internațional, care include aspecte legate de transportul maritim relevante pentru navele care operează în apele arctice, inclusiv intensificarea operațiunilor de căutare și salvare. Codul Polar ar urma să intre în vigoare la 1 ianuarie 2017.

³² În conformitate cu SEC-21-GM-2016-2017 în cadrul programului Orizont 2020: Rețele paneuropene ale practicienilor și ale altor părți implicate în domeniul securității (*Pan European Networks of practitioners and other actors in the field of security*).

Cu toate că sistemul de identificare automată (AIS) prin satelit acoperă regiunea arctică, există provocări în ceea ce privește asigurarea unităților de căutare și salvare și direcționarea acestora în cazul în care o navă are nevoie de asistență, din cauza distanței, a condițiilor de navigație dificile cauzate de gheață și a traficului maritim redus în regiune. Forumul european al funcțiilor de pază de coastă (ECGFF) ar trebui să colaboreze îndeaproape cu **Forumul arctic al funcțiilor de pază de coastă (ACGF)**, nou înființat, care ar putea juca un rol important în promovarea în regiunea arctică a unor activități maritime sigure, în condiții de securitate, care țin seama de aspectele de mediu.

3. COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ PRIVIND CHESTIUNILE LEGATE DE REGIUNEA ARCTICĂ

Problematica

Provocările care afectează regiunea arctică și soluțiile necesare pentru a le aborda impun o reacție coordonată la nivel regional și internațional. Dinamicile geopolitice mai ample pot spori complexitatea schimbărilor care afectează regiunea. UE are un interes puternic în asigurarea faptului că regiunea arctică rămâne o zonă a cooperării internaționale constructive, în care problemele complexe sunt abordate prin soluții negociate și în care pot fi instituite platforme comune ca răspuns la riscurile emergente. Știința, în special, poate fi utilizată ca factor catalizator pentru a sprijini o înțelegere comună, care să permită să se ajungă la soluții stabilite de comun acord și să stimuleze cooperarea pașnică. Ca lider mondial în domeniul științei, Uniunea Europeană ar trebui să fie pregătită să se implice mai mult în cooperarea științifică la nivel mondial. Programul de cercetare și inovare Orizont 2020 al UE este deschis participării țărilor terțe și permite realizarea de parteneriate între regiuni și țări menite să abordeze provocările societale mondiale.

UE este angajată în chestiuni de importanță directă pentru regiunea arctică la nivel internațional prin intermediul ONU și al agențiilor sale specializate (Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, Organizația Maritimă Internațională și Organizația Aviației Civile Internaționale), precum și prin intermediul organismelor subsidiare (Programul Organizației Națiunilor Unite pentru Mediu). În ultimele decenii au fost create o serie de forumuri de cooperare în regiunea arctică, dintre care cel mai important este Consiliul Arcticii. Statele arctice au depus eforturi pentru a promova pacea și stabilitatea prin cooperare și aplicarea statului de drept. Având în vedere importanța regiunii arctice și schimbările semnificative care au loc în regiune, este important ca UE să continue să coopereze cu partenerii din regiunea arctică și din afara acesteia pentru a identifica poziții comune și soluții la probleme cum ar fi schimbările climatice, protecția mediului și cercetarea științifică.

Este, de asemenea, important să se instituie măsuri adecvate pentru o gestionare eficientă a Oceanului Arctic, care să asigure protecția mediului, cooperarea pașnică și soluționarea litigiilor, respectarea dreptului internațional și utilizarea durabilă a resurselor marine. Securitatea maritimă este, de asemenea, din ce în ce mai importantă. În iunie 2014, Consiliul

European a adoptat Strategia Uniunii Europene în materie de securitate maritimă³³. Strategia și planul de acțiune aferent au prezentat o serie de provocări care au un impact asupra domeniului maritim și au propus soluții la nivelul UE.

Măsuri de politică

3.1 Organizații și foruri internaționale

UE ar trebui să adopte o poziție de negociere activă în cadrul forurilor relevante ale ONU pentru a încuraja toate țările și regiunile să își asume responsabilitățile care le revin, în special în ceea ce privește schimbările climatice și protecția mediului, precum și în ceea ce privește noile provocări cum ar fi siguranța pe mare și gestionarea durabilă a resurselor terestre și marine.

UE recunoaște și sprijină instrumentele legale existente de gestionare a mărilor lumii. În mod special, **Convenția Organizației Națiunilor Unite asupra dreptului mării (UNCLOS)** furnizează un cadru pentru gestionarea Oceanului Arctic, inclusiv pentru soluționarea pașnică a litigiilor. UE va sprijini aceste eforturi prin angajarea într-un dialog strategic cu părțile interesate din regiunea arctică și cu țările terțe privind chestiunile legate de securitate, precum și prin promovarea unei guvernante maritime continue și bazate pe norme.

UE va continua **să aibă o participare activă în cadrul Consiliului Arcticii** (principalul for de cooperare internațională din regiune), de exemplu, participând și contribuind la activitățile grupurilor de lucru, ale grupurilor operative și ale grupurilor de experți relevante. UE așteaptă cu interes colaborarea cu actualele și viitoarele președinții ale Consiliului Arcticii și punerea în aplicare cât mai rapidă a statutului său de observator în conformitate cu Declarația de la Kiruna din mai 2013³⁴. UE ar trebui, de asemenea, să colaboreze cu Consiliul Arcticii cu privire la aspecte legate de gestionarea mărilor, inclusiv prin participarea la Grupul operativ privind cooperarea marină în regiunea arctică din cadrul Consiliului Arcticii.

UE va continua **să sprijine cooperarea regională și subregională**, inclusiv în virtutea calității sale de membru al Consiliului Euro-Arctic al Mării Barents, precum și politica privind Dimensiunea nordică. UE este, de asemenea, implicată în cooperarea regională în cadrul Comisiei Economice pentru Europa a Națiunilor Unite și în special în cadrul Convenției CEE-ONU asupra poluării atmosferice transfrontaliere pe distanțe lungi (CLRTAP). Consiliul Nordic și Consiliul Nordic al Miniștrilor sunt, de asemenea, parteneri relevanți pentru Uniunea Europeană, nu în ultimul rând având în vedere angajamentul de lungă durată cu UE pe care acestea și l-au asumat și programul lor de cooperare în regiunea arctică.

³³ Consiliul Uniunii Europene (11205/14).

³⁴ „Consiliul Arcticii răspunde afirmativ cererii UE de acordare a statutului de observator, dar amână să ia o decizie finală cu privire la punerea în aplicare a cererii până în momentul în care vor fi soluționate preocupările membrilor Consiliului, abordate de președintele Comisiei Europene în scrisoarea sa din 8 mai, înțelegându-se că UE poate participa, în calitate de observator, la procedurile Consiliului până când Consiliul va hotărî cu privire la propunerea prezentată în scrisoarea respectivă.”

Aceste cadre de cooperare abordează numeroase aspecte importante la nivel regional și pot avea un impact substanțial asupra vieții populațiilor indigene și a comunităților locale.

3.2 Cooperarea bilaterală

UE ar trebui să coopereze cu toți **partenerii săi din regiunea arctică**, inclusiv cu Canada, Rusia și Statele Unite, cu scopul de a identifica noi domenii de cooperare, precum știința și investițiile. UE va colabora, de asemenea, cu toate statele care au un interes tot mai mare în regiunea arctică, precum China, India, Japonia, Republica Coreea și Singapore, pentru a aborda aspecte de interes comun sau preocupări comune.

UE cooperează cu Groenlanda în cadrul Acordului de parteneriat dintre UE și Groenlanda³⁵. Acest parteneriat are drept obiectiv sprijinirea Groenlandei în efortul său de a aborda provocările majore cu care se confruntă, în special diversificarea durabilă a economiei sale și consolidarea capacității sale administrative. UE oferă sprijin bugetar Groenlandei în scopul consolidării sectorului educației ca motor al dezvoltării durabile. UE va continua să se implice, la un nivel politic și tehnic corespunzător, în dialogul politic cu privire la chestiuni de interes comun, cum ar fi aspectele globale (energia, schimbările climatice și mediul, resursele naturale) și cele legate de regiunea arctică.

Politica privind regiunea arctică și chestiunile legate de această regiune vor continua să reprezinte un element important al relațiilor strânse ale UE cu Islanda și Norvegia.

3.3 Dialogul cu populațiile indigene din regiunea arctică

UE va continua **dialogul cu populațiile indigene și comunitățile locale** din regiunea arctică pentru a se asigura că opiniile și drepturile lor sunt respectate și promovate în cadrul procesului continuu de dezvoltare a politicilor UE care afectează regiunea arctică. Comisia Europeană organizează anual o reuniune de dialog cu reprezentanții populațiilor indigene din regiunea arctică pentru a face schimb de opinii și a conveni asupra domeniilor de cooperare viitoare, în special în ceea ce privește afacerile și drepturile omului. UE ar trebui să își continue eforturile de sporire a coerenței dintre politica internă și externă a UE privind populațiile indigene.

UE oferă sprijin comunităților locale prin intermediul mai multor programe de finanțare, inclusiv prin programele naționale finanțate din fonduri ESI, programele de cooperare teritorială și programele din cadrul Instrumentului european de vecinătate³⁶. Programul privind periferia nordică și regiunea arctică se axează pe inovare pentru menținerea și dezvoltarea unor comunități solide și competitive, promovarea spiritului antreprenorial, stimularea dezvoltării unor comunități sigure din punct de vedere energetic, precum și pentru promovarea și dezvoltarea patrimoniului cultural și natural. Programul este deschis

³⁵ Decizia 2014/137/UE a Consiliului din 14 martie 2014 privind relațiile dintre Uniunea Europeană, pe de o parte, și Groenlanda și Regatul Danemarcei, pe de altă parte.

³⁶ De exemplu, programul Interreg IV A privind regiunea Mării Nordului, programul privind periferia nordică și regiunea arctică și programul de cooperare transfrontalieră Kolarctic.

participării unor parteneri din Canada și Rusia, pe lângă cele nouă țări din regiunea arctică participante la program.

3.4 Gestionarea pescuitului

UE ar trebui să susțină recenta declarație semnată de cinci state arctice de coastă privind **pescuitul în regiunea arctică**³⁷ și necesitatea de a obține mai multe informații privind ecosistemele din Oceanul Arctic, înainte de deschiderea acestei regiuni pentru pescuitul comercial. Cu toate acestea, având în vedere că zona respectivă se află în afara jurisdicției naționale, va fi necesar ca toate țările interesate, nu numai statele de coastă, să colaboreze pentru a stabili măsurile internaționale corespunzătoare. Acest cadru ar trebui să includă, la momentul oportun, o nouă organizație sau un nou acord regional privind gestionarea pescuitului, împreună cu o nouă convenție maritimă regională, pentru a asigura conservarea pe termen lung și utilizarea durabilă a resurselor din marea liberă a Arcticii. Comisia Europeană consideră că un astfel de cadru poate fi instituit numai într-un mod deschis și favorabil incluziunii și susține extinderea negocierilor pentru a include principalele state care practică pescuitul.

3.5 Cooperarea în domeniul științific

UE ar trebui să promoveze și să faciliteze cooperarea internațională efectivă în domeniul științific prin sprijinirea accesului transnațional la infrastructura de cercetare și la resursele de date deschise pentru îmbunătățirea legăturilor politice și economice și menținerea unor relații bune cu țările importante din regiune. UE se poziționează deja, pe lângă statele sale membre, ca un partener de cooperare la nivel mondial, în cadrul Consiliului Arcticii. UE ar trebui să continue cooperarea în domeniul științific la nivel internațional, în cadrul **Alianței pentru cercetare privind Oceanul Atlantic (și regiunea arctică)**³⁸, lansată în luna mai 2013 prin Declarația de la Galway, la care participă Canada, UE și Statele Unite.

Pentru a completa lacunele în ceea ce privește datele disponibile privind mediul marin de pe fundul mărilor și al oceanelor din jurul Europei, precum și formele de viață pe care acestea le adăpostesc, Comisia Europeană a stabilit ca obiectiv elaborarea, până în 2020, **a unei hărți multirezoluție a întregii suprafețe a fundului mărilor și oceanelor** și a coloanei de apă superioare. Acest proiect va include Marea Barents începând din 2018. Peste 100 de organizații, inclusiv din Islanda, Norvegia și Rusia, colaborează în cadrul Rețelei europene de observare și date privind mediul marin (EMODnet) pentru a le oferi utilizatorilor

³⁷ <https://www.regjeringen.no/globalassets/departementene/ud/vedlegg/folkerett/declaration-on-arctic-fisheries-16-july-2015.pdf>.

³⁸ UE, Canada și SUA urmăresc să stimuleze cooperarea reciprocă privind infrastructura marină și infrastructura de cercetare în regiunea arctică. Cu toate acestea, pe lângă acești doi parteneri, programul Orizont 2020 promovează un acces transnațional cât mai amplu posibil la infrastructurile de cercetare și sprijină politica privind datele deschise pentru a întări legăturile politice și economice și a menține relații bune cu toate țările din regiune și cu părțile interesate de cercetarea privind regiunea arctică. Informații suplimentare cu privire la **Alianța pentru cercetare privind Oceanul Atlantic (și regiunea arctică)**: <http://ec.europa.eu/research/iscp/index.cfm?lg=en&pg=transatlantic-alliance>.

finali date privind mediul marin cu un grad mai mare de accesibilitate, interoperabilitate și utilitate. Datele vor fi disponibile prin intermediul unui portal web unic.

Această inițiativă este importantă pentru stimularea creșterii durabile a economiei albastre. Se estimează că punerea la dispoziția publicului larg a datelor de înaltă calitate privind mediul marin deținute de organismele publice din UE va îmbunătăți productivitatea cu peste 1 miliard EUR pe an³⁹. Organismele publice și private, precum și serviciile hidrologice, institutele de cercetare și organizațiile societății civile, nu vor trebui să efectueze noi studii ale zonelor care au fost deja studiate, însă pentru care datele disponibile au fost, până în prezent, inaccesibile. Prelucrarea datelor existente ar implica costuri mai mici. Ar trebui să se consolideze activitățile de cercetare în materie de securitate care includ resursele cu dublă utilizare din regiunea arctică și schimburile de cele mai bune practici în acest domeniu.

4. CONCLUZII ȘI ETAPELE URMĂTOARE

1. Prezentul document de politică ar trebui să ghideze acțiunile UE în anii următori, iar Comisia Europeană și Înalțul Reprezentant al Uniunii pentru afaceri externe și politica de securitate vor invita Parlamentul European și Consiliul să își exprime punctele de vedere cu privire la acest document. UE va revizui în permanență această politică, ținând cont de evoluțiile ulterioare.

2. Ca parte a angajamentului său strategic cu privire la regiunea arctică, UE ar trebui să sprijine țările din regiune în trei domenii prioritare:

- schimbările climatice și protejarea mediului în regiunea arctică;
- stimularea dezvoltării durabile în regiune;
- sprijinirea cooperării internaționale privind chestiunile legate de regiunea arctică.

3. UE trebuie să asigure crearea, la nivelul UE, a structurilor de coordonare necesare pentru a face față provocărilor viitoare. Consiliul ar putea lua în considerare instituirea unui grup de lucru privind chestiunile legate de regiunea arctică și cooperarea cu țările nordice, iar Parlamentul European ar putea, de asemenea, să analizeze posibilitatea instituirii unei delegații privind chestiunile legate de regiunea arctică și cooperarea cu țările nordice.

³⁹ Document de lucru al serviciilor Comisiei „Cunoașterea mediului marin 2020”: Foaie de parcurs care însoțește Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor intitulată „Inovarea în economia albastră: exploatarea potențialului mărilor și oceanelor noastre de a genera creștere economică și locuri de muncă” (SWD/2014/0149 final).